

hankinnat.fi
upphandling.fi

Case-keskiviikko: Ryhmittymät, muiden voimavarat, alihankinta

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö

Webcast

26.2.2020

hankinnat.fi
upphandling.fi

Ryhmittymänä tarjoaminen ja muiden yksiköiden voimavaroihin vetoaminen

Lakimies Jonna Törnroos

Ryhmittymät (92 §)

- 92 § sovelletaan EU-hankintoihin ja käyttöoikeussopimukseen
- Hankintayksikkö (HY) ei voi kieltää toimittajia tekemästä tarjouksia tai ilmoittautumasta ehdokkaaksi ryhmittymänä
 - » JHNY:n näkemyksen mukaan tämä pätee myös kansallisiin ja liitteen E mukaisiin hankintoihin
- Ryhmittymä = kaksi tai useampi toimittaja, jotka jättävät yhteisen hakemuksen tai tarjouksen ”ei itsenäisenä juridisena henkilönä”
- Ryhmittymän jäsen rinnastetaan ehdokkaaseen ja tarjoajaan
 - » Lähtökohtaisesti kaikkien ryhmittymän jäsenten edustajat allekirjoittavat hankintasopimuksen

- HY ei saa edellyttää ryhmittymältä tiettyä oikeudellista muotoa tarjouksen tai osallistumishakemuksen tekemistä varten
 - » Ryhmittymältä voidaan kuitenkin edellyttää tiettyä oikeudellista muotoa (esim. osakeyhtiön perustamista) sopimusaikana, jos se on tarpeen hankinnan asianmukaiseksi toteuttamiseksi
- HY voi asettaa ryhmittymille lisäehtoja, miten tarjoajien on yhdessä ryhmittymänä täytettävä soveltuvuusehdot tai hankintasopimuksen erityisehdot
 - » Ehtojen oltava objektiivisesti perusteltuja ja oikeasuhteisia
 - » Esimerkiksi vaatimus yhteisen edustajan tai johtavan kumppanin nimeämisestä tai vaatimus, jonka mukaan kaikilla jäsenillä tulee olla tietty vähimmäisliikevaihto (huom. suhteellisuus)

Muiden yksiköiden voimavarojen käyttäminen (92 §)

- Tarjoajalla on oikeus käyttää muiden yksiköiden voimavaroja soveltuvuusvaatimusten täyttämiseksi
 - » Myös ryhmittymä voi käyttää sen jäsenen ja ulkopuolisten yksiköiden voimavaroja
- Voimavarayksikkö voi esimerkiksi olla tarjoajan kanssa samaan konserniin kuuluva yhtiö, tarjoajan alihankkija tai muu taho, johon tarjoaja voi turvautua hankinnan toteuttamisessa
 - » Tarjoajan ja voimavarayksikön välisen suhteen oikeudellisella luonteella ei sinänsä ole merkitystä
- Tarjoajan tai ryhmittymän on tarjouksessaan osoitettava HY:lle, että sillä tosiasiallisesti on kyseiset voimavarat käytettävissään
 - » Esimerkiksi voimavarayksikön antama kirjallinen sitoumus tai tarjoajan ja voimavarayksikön välinen sopimus
- Vastaavasti HY:n velvollisuutena on ”tarkastaa takeet siitä, että resurssit ovat käytettävissä koko sen ajan jonka sopimus kattaa” (katso tuomio asiassa C-176/98, *Holst Italia*)

- HY:n on vaadittava tarjoajaa korvaamaan voimavarayksikkö, jos kyseistä yksikköä koskee pakollinen poissulkemisperuste tai jos yksikkö ei täytä soveltuvuusvaatimuksia
- HY voi vaatia tarjoajaa korvaamaan voimavarayksikön, jota koskee harkinnanvarainen poissulkemisperuste
- Muiden yksiköiden henkilöstön pätevyyteen ja kokemukseen liittyviä voimavaroja voidaan käyttää hyväksi vain, jos kyseiset yksiköt suorittavat hankinnan kohteena olevat rakennusurakat tai palvelut taikka osan niistä
- Näyttövelvollisuus HY:n esittämien taloudelliseen ja rahoitukselliseen tilanteeseen, tekniseen ja ammatilliseen pätevyyteen sekä muiden vaatimusten täyttämistä on siihen vetoavalla ehdokkaalla, tarjoajalla tai niiden ryhmittymällä

KHO:2019:144: Sote-palvelu – ryhmittymä – osallistuminen palvelujen tuottamiseen

- Sote-palveluhankinta (kotihoito, kotisairaanhoido, tehostettu palveluasuminen ja vanhainkotipalvelut), arvo n. 21 milj. €
- A Oy oli tehnyt osallistumishakemuksen yhdessä B Oy:n, C Oy:n ja D Oy:n kanssa. Osallistumishakemuksen mukaan kysymyksessä oli ryhmittymän tarjous. A:n osuudeksi hankinnassa oli ilmoitettu 100 prosenttia.
- HY sulki A:n osallistumishakemuksen hankintamenettelystä puuttuvan soveltavuuden vuoksi. Hakemuksessa ilmoitetut referenssit eivät olleet A:n vaan B:n, C:n ja D:n referenssejä. HY oli hankinta-asiakirjoissa viitannut 92 §:ssä säädettyyn.
- A, B, C ja D valittivat päätöksestä. Kyse ryhmittymän hakemuksesta. Tehdyllä 100 prosentin merkinnällä on ainoastaan tarkoitettu ilmoittaa, että A on ryhmittymän päävastuullinen toimija. Referenssit riittävät.

- MAO kumosi HY:n päätöksen. Soveltuvuuden arvioinnissa olisi tullut ottaa huomioon kaikki referenssit, jotka A:n, B:n, C:n ja D:n muodostama ryhmittymä on ilmoittanut ja HY:n tuli arvioida ehdokkaiden soveltuvuus uudelleen
- Käsittely KHO:ssa:
 - 1) Onko HY voinut päätellä, että A:n, B:n, C:n ja D:n ryhmittymänä tekemän osallistumishakemuksen perusteella palvelujen tuottajana on ollut vain A?
 - Yhtiöt eivät ole tarkemmin esittäneet, millä tavoin muut yhtiöt kuin A olisivat osallistuneet palvelujen tuottamiseen
 - HY on osallistumishakemukseen tehtyjen merkintöjen perusteella voinut päätellä, että hankinnan kohteena olevien sote-palvelujen tuottamiseen osallistuu ainoastaan A.

- 2) Onko B:n, C:n ja D:n referenssit tullut ottaa huomioon soveltuvuusvaatimusten täyttymistä arvioitaessa, vaikka palvelujen tuottajana hankinnassa on ollut vain A?
- Nyt kysymyksessä olevassa laajassa sote-palveluhankinnassa, toimittajan aikaisemmalle kokemukselle ja osaamiselle on ollut perusteltua antaa erityistä merkitystä.
 - Kysymyksessä olevassa hankinnassa palvelujen laatu on hankintalain 108 §:n 2 momentissa säädetyn mukaisesti sellainen erityispiirre, joka on otettava huomioon.
 - Kun referenssien tarkoituksena on osoittaa tarjoajan kokemus ja osaaminen hankinnan kohteena olevien palvelujen tuottamisessa, sellaisen yhtiön referensseihin, joka ei osallistu hankinnan toteuttamiseen palveluja tuottamalla, ei voida viitata osoituksena palveluja tuottavan toimittajan kokemuksesta ja osaamisesta.
 - Myös tarjoajien tasapuolisen kohtelun vastaista olisi, jos referenssejä koskevat vähimmäisvaatimukset voisi täyttää sellaisen yhtiön avulla, joka ei osallistu hankinnan kohteena olevien palvelujen tuottamiseen.
 - Tämän vuoksi soveltuvuusvaatimus ei ole täyttynyt. HY on näin ollen voinut sulkea ehdokkaana olevan A:n tarjouskilpailusta.

MAO:428/18: EU-hankinta – soveltuvuus -ryhmittymä – muiden yksiköiden voimavarat

- Kaupunkipyöräjärjestelmän palveluhankinta, arvo n. 8 milj. €
- Soveltuvuuden vähimmäisvaatimuksena oli osallistumispyynnössä ilmoitettu kaksi referenssikohdetta
- Voittanut tarjoaja X Oy esitti referenssinään:
 - 1) HKL:n kaupunkipyöräjärjestelmä (oma)
 - 2) Tukholman kaupunkipyöräjärjestelmä (alihankkija: Z)
- Alihankkijaksi oli ilmoitettu Z Suomi Oy, joka myös osallistui hankinnan osan toteuttamiseen
- Osallistumishakemus: *"Z Suomi Oy kuuluu kansainväliseen Z Outdoor-konserniin. – – Z:n referenssiprojektit on lueteltu Liitteessä 2. Z:n tekniset ja ammatilliset voimavarat ovat X:n käytössä koko sopimuskauden ajan. Z toimittaa tarvittaessa tarjouksensa yhteydessä (tai tilaajan pyynnöstä aiemmin) sitoumuksen tämän osoittamiseksi."*

- Tarjouskilpailussa toiseksi jääneen valittajan mukaan Tukholman referenssin oli toteuttanut Z Sverige AB eikä Z Suomi Oy. Näin ollen voittanut tarjoaja ei täyttänyt vähimmäisvaatimuksia.
- HY:n mukaan on ollut selvää, että käytettäessä termiä Z, on tarkoitettu koko konsernia kaikkine tytäryhtiöineen. Osallistumishakemuksesta on käynyt selkeästi ilmi, että tarkoitus on ollut käyttää konsernin referenssejä sekä teknisiä ja ammatillisia voimavaroja koko sopimusajan.
- MAO: Osallistumishakemuksesta ei ole käynyt ilmi, että Z Sverige AB olisi voittaneen tarjoaja X Oy:n tai alihankkija Z Suomi Oy:n tytäryhtiö tai niihin muutoin sellaisessa suhteessa, että X olisi voinut ilmoittaa Z Sverige AB:n voimavarakseen tai sen toteuttaman kaupunkipyöräjärjestelmän referenssiksi.

- MAO: Referenssivaatimuksen täyttymisestä ei ollut riittävää selvitystä. HY:n olisi tullut sulkea voittanut tarjoaja tarjouskilpailusta.
- Määrättiin 200 000 euron hyvitysmaksu
- Huomio: Olisiko HY:n poissulkemisen sijasta kuitenkin tullut vaatia tarjoajaa vaihtamaan voimavarayksikkö (Z Suomi Oy) toiseen, koska se ei täyttänyt referenssin osalta soveltuvuusvaatimuksia?

MAO:394/19: Kansallinen hankinta – soveltuvuus – muiden yksiköiden voimavarat

- Tekojäärädan rakennusurakka, arvo n. 3 milj. €
- Tarjouspyyntö:
- *”Mikäli tarjoajalla itsellään ei ole kylmälaiteasennusten osalta tilaajan asettamien vaatimusten mukaisia referenssejä tai henkilöstöä käytettävissään, voi tarjoaja esittää alihankkijakseen ns. voimavara-alihankkijan, jonka referenssit ja pätevyudet kylmäalan urakoinnista hyväksytään täyttämään tilaajan asettamat vaatimukset sekä henkilöstön, että yrityksen osalta. Tällöin tarjoajalla tulee olla käytettävissään tarjouksessa ilmoitetun alihankkijan voimavarat ko. hankinnan osan toteuttamiseen.”*

- Voittanut tarjoaja oli tarjouksessaan ilmoittanut, että se käyttää kylmälaitehankinnoissa niin sanottuna voimavara-alihankkijana toista yritystä. Lisäksi voittanut tarjoaja oli muun ohella toimittanut vastuuhenkilöitä koskevat referenssit asiantuntijalomakkeilla ja yritystä koskevat referenssiluettelot sekä omista rakennusurakoistaan että voimavara-alihankkijan jäähalleihin ja tekojääradoille toimittamista jäähdytyslaitteistoista.
- HY on lisäksi suullisesti pyytänyt selvitystä voittaneelta tarjoajalta ja voimavara-alihankkijalta siitä, ovatko ne sopineet yhteistyöstä sitovasti ja kysymyksessä olevan hankinnan kannalta riittävällä tavalla yksilöidysti.
- MAO sovelsi asiassa hankintalain 92 §:ää ja sen perustelutekstejä

- Muun yksikön voimavarojen käytettävissä olo olisi tullut todentaa tarjoajan ilmoituksen ohella alihankkijan allekirjoittamalla selvityksellä tai sitoumuksella.
- Voimavarojen käytettävyyttä koskevan riittävän selvityksen puuttuminen tarjouksesta ei ole ollut ainoastaan sellainen vähäinen puute, jonka korjaamisella ei ole olennaista vaikutusta tarjoajan asemaan. HY on näin ollen menetellyt virheellisesti pyytäessään täsmennystä.
- Tarjousasiakirjoja ei saa toimittaa tai vaatia toimittamaan suullisessa muodossa. Edellä mainitun selvityksen pyytämisessä on ollut kysymys tarjoajan kanssa käydystä suullisesta viestinnästä, joka on saattanut vaikuttaa merkittävästi tarjouksen sisältöön ja arviointiin.
- Hyvitysmaksu 200 000 €, ratkaisu ei ole lainvoimainen

EUT:n tuomio asiassa C-396/14, MT Højgaard A/S – ryhmittymän kokoonpanon muuttuminen tarjouskilpailun aikana

- Edellisen erityisalojen direktiivin (2004/17/EY) mukainen tapaus
- Kahdesta yhtiöstä koostuva ryhmittymä oli hyväksytty mukaan neuvottelumenettelyyn
- Tämän jälkeen ryhmittymän toinen yhtiö oli asetettu konkurssiin
- Toinen yhtiö oli jättänyt lopullisen tarjouksen yksin omissa nimissään

- EUT:
- Lähtökohtana oikeudellinen ja asiallinen samuus
- Kyseisen tarjouksen huomioon ottaminen ei kuitenkaan loukkaa yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, jos
 - 1) jäljelle jäävä ryhmittymän jäsen täyttää yksinään osallistumishakemusvaiheessa asetetut vaatimukset,
 - 2) menettelyllä ei heikennetä muiden tarjoajien kilpailuasemaa, ja
 - 3) riittävän kilpailun varmistaminen edellyttää, että ehdokkaita/tarjoajia on riittävästi.

hankinnat.fi
upphandling.fi

Alihankinta ja alihankkijoiden ilmoittaminen

lakimies Sanna-Mari Suojanen

Alihankinta 77 § (1/2)

- Hankintayksikkö voi vaatia tarjoajia ilmoittamaan tarjouksessaan, minkä osan sopimuksista se aikoo antaa alihankintana kolmansille, sekä ehdotetut alihankkijat
- Hankintayksikön välittömässä valvonnassa olevat tilat rakennusurakka ja palveluhankinnoissa
 - » Hankintayksikön velvoitettava viimeistään hankintasopimuksen toteuttamisen alkaessa ilmoittamaan alihankkijat
 - » Tarjoajan ilmoitettava muutoksista

Alihankinta 77 § (2/2)

- Ilmoitusvelvollisuuden voi laajentaa muihinkin hankintasopimukseen tai pidemmälle alihankintaketjuun
- Hankintayksikkö voi vaatia, että tarjoaja tai ryhmittymän jäsen itse toteuttaa tietyt kriittiset tehtävät
 - » rakennusurakka- ja palveluhankinnoissa
 - » tavarahankintoihin liittyvissä kokoamis- ja asennustöissä

Alihankkijan poissulkeminen 78§

- Hankintayksikkö voi tarkistaa, onko olemassa perusteita alihankkijoiden poissulkemiseksi hankintalain pakollisten tai harkinnanvaraisten poissulkemisperusteiden nojalla (80 tai 81 §)
- Jos pakollinen poissulkemisperuste, hankintayksikön on vaadittava, että tarjoaja korvaa alihankkijan.
- Jos harkinnanvarainen poissulkemisperuste, hankintayksikkö voi vaatia alihankkijaa korvattavaksi toisella alihankkijalla.

EUT C-63/18 Vitali SpA - alihankinnan rajoittaminen?

- Ennakkoratkaisupyyntö EUT:lle moottoritien laajentamisen rakennusurakkaa koskevassa hankinnassa
- Italian lainsäädännössä oli rajoitus, jonka mukaan alihankinnan osuus ei saa ylittää 30 % hankintasopimuksen kokonaissummasta
 - » Perusteluna mm. järjestäytyneen rikollisuuden torjunta
- Valittaja suljettiin pois hankintamenettelystä kyseisen 30 %:n rajan ylittymisen perusteella.

Ennakkoratkaisukysymys

- Ovatko SEUT:n sijoittautumisvapautta ja palvelujen tarjoamisen vapautta koskevat periaatteet, direktiivin 71 artikla, jossa ei säädetä alihankinnan määrällisistä rajoituksista, sekä unionin oikeuden suhteellisuusperiaate esteenä italialaisen säännösten kaltaiselle kansalliselle säännösten soveltamiselle, jonka mukaan alihankinta ei saa ylittää 30 prosentin osuutta rakennusurakoita tai palvelu- tai tavarahankintoja koskevan sopimuksen kokonaissummasta?

EUT:n arviointia (1/2)

- Nykyinen direktiivi mahdollistaa alihankkijoita koskevien tietojen pyytämisen ja sen tarkastamisen, onko olemassa perusteita alihankkijoiden poissulkemiseksi
- Vaikka alihankinnan käyttämistä koskeva määrällinen rajoitus voitaisiin katsoa soveltuvaksi keinoksi järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa varten, pääasiassa kyseessä olevan kaltaisella rajoituksella ylitetään kuitenkin se, mikä on tarpeen tällaisen tavoitteen saavuttamiseksi.
- Tosiasiassa kyseisessä kansallisessa säännöstössä kielletään yleisesti ja abstraktisti alihankinnan käyttäminen hankintasopimuksen tietyn kiinteän prosenttiosuuden ylittävältä osalta

EUT:n arviointia (2/2)

- Tällainen yleinen kieltö ei anna mahdollisuutta hankintayksikön suorittamalle tapauskohtaiselle arvioinnille
- Italian lainsäätäjän tavoite voitaisiin saavuttaa vähemmän rajoittavilla toimenpiteillä, kuten alihankkijoiden ilmoittamisella ja tarkastamisella
- → Esitettyyn ennakkokysymykseen on edellä olevien seikkojen perusteella vastattava, että direktiiviä 2014/24 on tulkittava siten, että se on esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle säännöstölle, jossa rajoitetaan 30 prosentiksi se osa hankintasopimuksesta, jonka tarjoaja saa antaa alihankintana kolmansille osapuolille.

KHO muu päätös 291/2018 – alihankkijan vaihtaminen

- Avoimella menettelyllä toteutettu pesulapalvelujen EU-hankinta
- Sovellettiin vanhaa lakia
- Hankintayksikkö pyytänyt voittaneelta tarjoajalta tilaajavastuulain mukaisia selvityksiä 10 kk tarjouksen jättämisen jälkeen
- MAO katsoi, ettei hankintayksikön olisi tullut sallia voittaneen tarjoajan esittää tilaajavastuulain mukaisia selvityksiä eri alihankkijoista kuin jotka tarjoaja oli ilmoittanut tarjouksessaan

- KHO: Onko alihankkijoiden vaihtaminen tässä tilanteessa ollut hankintasäännösten vastaista tarjouksen muuttamista ja onko hankintayksikkö ollut tästä syystä velvollinen sulkemaan tarjoajan tarjouskilpailusta?

KHO:n arviointia (1/2)

- Alihankkijoiden ilmoittamisella ollut merkitystä tarjoajien soveltuvuuden arvioinnissa, mutta ei vaikutusta tarjousvertailuun ja tarjouksen valintaan (halvin hinta)
- Asiaa arvioitava hankintalain (348/2007) sekä tarjouspyyntöasiakirjoissa alihankinnasta ja siihen liittyvistä selvityksistä ilmoitetun perusteella
- Tarjouspyynnössä ei edellytetty tarjoukseen liitettävän selvityksiä alihankinnasta, tilaajavastuulain selvitykset edellytettiin voittajalta
 - » Sopimusluonnoksessa JYSE 2014 palvelut 3.4
- KHO: kyse ei siitä, että tarjoaja olisi tarjousten jättämiselle varatun määräajan jälkeen esittämällä selvityksellä saattanut tarjouspyynnön vastaisen tarjouksen tarjouspyynnön mukaiseksi tai täsmentänyt puutteellista tarjoustaan.

KHO:n arviointia (2/2)

- Ei tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun ja suhteellisuusperiaatteen vastaista, kun hankintayksikkö sallinut tarjoajan esittää tarjousten jättämiselle varatun määräajan jälkeen tilaajavastuulain mukaisia todistuksia eri alihankkijoista kuin jotka tarjoaja oli ilmoittanut tarjouksessaan.
- Hankintayksikkö ei hankintamenettelyn ehdot huomioon ottaen ollut velvollinen sulkemaan tarjoajaa alihankkijoiden vaihtamisen vuoksi tarjouskilpailusta.
- KHO kumosi MAO:n päätöksen

MAO:356/18 – alihankkijan käyttäminen

- Leipomotuotteiden EU-hankinta
- Valintaperusteena kokonaistaloudellinen edullisuus, laadullisessa vertailussa näytetuotteiden arviointi
- Voittanut tarjoaja on ilmoittanut olevansa tarjoamien tuotteiden valmistaja ja ettei käytä alihankintaa
- Hankintapäätöksen tekemisen jälkeen hankintayksikkö saanut tiedon mahdollisesta alihankinnasta ja pyytänyt selvitystä

MAO:n arviointia (1/2)

- Alihankkijoiden ilmoittamisella merkitys tarjoajien soveltuvuuden ja hankintalain poissulkemisperusteiden olemassaolon arvioimisessa.
- Tuotetta koskevalla näytteellä merkitys kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteella tehtävään tarjousten vertailuun.
- MAO: Alihankkijan ilmoittamatta jättämistä ja tuotteen valmistajan virheellistä ilmoittamista ei siten voida pitää pienenä puutteena, joka olisi voitu korjata tarjousta täydentämällä tai täsmentämällä

MAO:n arviointi (2/2)

- Voittanut tarjoaja on muuttanut tarjoustaan hankintapäätöksen tekemisen jälkeen hankintasäännösten vastaisesti, eikä merkitystä sillä, mistä voittaneen tarjoajan alihankkijan käyttämisen tarve on johtunut.
- Hankintayksikkö ei ole poistanut virheen rasittamaa hankintapäätöstään käyttämällä hankintaoikaisua tai muutoinkaan reagoinut alihankkijan käyttämiseen, vaan sen tarkoituksena on ollut sopimuksen tekeminen muutoksesta huolimatta → ei tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun mukaista
- MAO kumosi hankintapäätöksen

MAO:259/19 - alihankinnan täsmentäminen

- Sisävesien mittauspalveluiden EU-hankinta
- Valitus: voittanut tarjoaja ei ole tarjouspyynnössä vaaditulla tavalla yksilöinyt alihankkijoita tai antanut alihankkijoita koskevia tietoja. Lisäksi hankintayksikkö sallinut voittaneen tarjoajan täsmentää tarjoustaan hankintasäännösten vastaisesti.
- Hankintayksikkö: alihankintaa koskevan tiedon ilmoittaminen on tapahtunut tarjouksessa virheellisesti ja hankintayksikön pyytämän lisäselvityksen mukaan voittanut tarjoaja ei tule käyttämään lainkaan alihankkijoita.

MAO:n arviointia (1/2)

- Tarjouspyynnössä vaadittu, että tarjoukseen on ladattava selvitykset myös alihankkijoiden osalta.
- Voittanut tarjoaja on esittänyt hankintayksikölle vastanneensa virheellisesti kysymykseen hankintasopimuksen teettämisestä kolmansissa osapuolilla ja ilmoittanut, ettei se tule käyttämään alihankintaa.
- Markkinaoikeus toteaa, että voittaneen tarjoajan ei ole edellä todettuun perustuen tullut toimittaa todistuksia alihankkijoista.
- Onko hankintayksikkö voinut siis pyytää edellä mainittua selvitystä voittaneelta tarjoajalta ja onko voittanut tarjoaja voinut muuttaa tarjouksessaan antamaansa tietoa jälkikäteen?

MAO:n arviointia (2/2)

- Alihankkijoiden ilmoittamisella on ollut merkitys tarjoajien soveltuvuuden arvioinnissa, mutta voittanut tarjoaja ei ole ilmoittanut vetoavansa muiden voimavaroihin soveltuvuusvaatimuksissa
- Alihankkijoiden tiedoilla ei ole ollut vaikutusta kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteella tehtyyn tarjoukseen valintaan (halvin hinta)
- MAO: asiassa on ollut kyse tiettyjen jo annetun tarjouksen yksityiskohtien selventämisestä. Kyse ei siten ole ollut tarjouksen parantamisesta taikka tarjouksen tarjouspyynnön mukaiseksi saattamisesta.
- → tarjouksen täsmennyttäminen ei ole ollut tarjoajia syrjivää eikä epätasapuolista. Hankintayksikön ei siten tältä osin voida katsoa menetelleen hankintasäännösten vastaisesti.

ESPD: Ryhmittymät, voimavarat ja alihankinta sekä referenssit

Hankinta-asiantuntija Olli Jylhä

Mikä on ESPD? Miksi sitä käytetään?

- European Single Procurement Document (ESPD)
 - » Yhteinen eurooppalainen hankinta-asiakirja
- Vakiomuotoinen asiakirja, jolla tarjoajat alustavasti osoittavat, että niitä ei rasita poissulkemisperuste ja että ne täyttävät hankintayksikön asettamat soveltuvuusvaatimukset
- Tarkoituksena edistää EU:n sisämarkkinoita ja rajat ylittävää kauppaa
- ESPD:tä tulee käyttää EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa (tavarat, palvelut ja rakennusurakat)
- ESPD:tä ei tarvitse käyttää kansallisissa hankinnoissa, käyttöoikeussopimuksissa ja liitteen E mukaisissa hankinnoissa

Mistä tahoista tulee toimittaa ESPD

Tahon luonne tarjousprosessissa	ESPD vaatimus
Tarjoaja	Tulee toimittaa
Vedotaan tahon voimavaroihin	Tulee toimittaa (tahosta johon vedotaan)
Ryhmittymä	Kaikkien jäsenien tulee toimittaa itsestään
Alihankkija	Ei tule toimittaa

Referenssi

- **Ammattitaito, kokemus ja luotettavuus**
 - Hankinnoissa, joiden kohteena on kokoonpano- tai asennustoimia edellyttäviä tavaroita, palveluja tai rakennusurakoita, ehdokkaiden ja tarjoajien ammatillinen pätevyys palvelujen suorittamiseksi tai asennustoimien taikka rakennusurakan toteuttamiseksi voidaan arvioida ammattitaidon, kokemuksen ja luotettavuuden perusteella.
- **Näyttö teknisestä suorituskyyvystä ja ammatillisesta pätevydestä**
 - Lain liitteessä D on tyhjentävästi lueteltu teknistä suorituskyykyä ja ammatillista pätevyyttä koskevat selvitykset, joilla hankintayksikkö voi pyytää ehdokasta tai tarjoajaa osoittamaan teknisen suorituskyykynsä ja ammatillisen pätevyytensä.

Poimintoja liitteestä D

- Luettelo toteutetuista rakennusurakoista enintään viimeksi kuluneiden viiden vuoden ajalta
 - jos tarpeen riittävän kilpailun varmistamiseksi voidaan ottaa huomioon referenssit yli viideltä vuodelta
- Merkittävimmät tavarantoimitukset tai palvelut enintään kolmen vuoden ajalta
- jos tarpeen riittävän kilpailun varmistamiseksi voidaan ottaa huomioon referenssit yli kolmelta vuodelta
- Tiedot johtohenkilöiden tai palvelun tai urakan suorittamisesta vastaavien henkilöiden koulutusta ja ammatillista pätevyydestä

MAO 591/18 Taustatiedot

- Hankinnan kohteena varhaiskasvatuksen ohjausjärjestelmä
- Hankinnan arvo noin 2,2 miljoonaa euroa
- Kaksi tarjousta Z:n ja X:n sekä Y:n muodostama ryhmittymä
- Hankintapäätöksessä suljettu pois X:n ja Y:n muodostama ryhmittymä

MAO 591/18 Tarjouksen puutteet (hankintayksikön näkemys)

- Ryhmittymä ei ollut toimittanut soveltuvuutta koskevia tietoja ESPD-lomakkeella
- Tarjouksessa ei ollut kuvattu ryhmittymän keskinäistä vastuunjako
- Pakollisista referensseistä puuttui tietoja ja yksi referenssi ei täyttänyt tarjouspyynnön vaatimuksia

MAO 591/18: Tarjoajan näkemys

- ESPD oli täytetty kummankin ryhmittymän jäsenen osalta
- Toimijoiden välinen vastuunjako on ilmoitettu
- Hankintayksikkö oli lähettänyt tarjoajalle täydentäviä kysymyksiä
- Tarjolla Z (voittajalla) ei ole tarjouspyynnön mukaisia referenssejä

MAO 591/18 arvioitavat kysymykset

- Onko ESPD-jätetty oikein?
- Onko referenssit ilmoitettu riittävällä tasolla?
- Onko ryhmittymä ilmoittanut vastuunjakonsa riittävällä tarkkuudella?
- Onko hankintayksikkö kohdellut tarjoaja epätasapuolisesti pyytämällä täsmennystä vain tarjoajalta Z?

MAO 591/18 ESPD

- Hankintayksikkö on ylläpitäjältä Cludia Oy:ltä selvitystä siitä, onko Y toimittanut ESPD-lomaketta.
- Y on ladannut tarjouksensa ilman ESPD:tä.
- Valittajat: tarjouksessamme ESPD-lomaketta vastaavat tiedot. Tulisi hyväksyä vaihtoehtona täytetylle ESPD-lomakkeelle.
- MAO: tiedot eivät ole olleet vastaavat kuin ESPD-liitteessä olevat

- Koska ryhmittymä on toimittanut vain yhden tarjouslomakkeen, tiedot ja vakuutukset ovat koskeneet vain toista yritystä ryhmittymästä.

MAO 591/18 Ryhmittymän työnjako

- Tarjouspyynnössä on edellytetty, että ryhmittymän tulee kuvata ryhmittymään kuuluvien yritysten rooli ja vastuut suhteessa hankinnan kohteeseen.
- Lisäksi tarjouksessa on pitänyt nimetä kokonaisvastuullinen toimittaja.
- MAO: Valittaja on sinänsä ilmoittanut tarjouksessaan tarjoavansa palvelua ryhmittymänä ja eritelty tarjoajien roolit.
- Tarjouksesta ei ole kuitenkaan ilmennyt tarjouspyynnössä edellytetyllä tavalla se, kumpi ryhmittymän jäsenistä on ollut kokonaisvastuullinen toimija.

MAO 591/18: Referenssit

- HY: valittajien referenssit puutteellisesti ilmoitettuja ja yksi kolmesta referenssistä ei ole täyttänyt asetettua vaatimusta
 - Vaatimus: referenssi tuotantokäytössä vähintään vuoden ajan (toteutus, tuki ja ylläpito)
 - Yksi X:n referensseistä ei ole ollut vuotta tuotantokäytössä
- Lisäksi referensseissä puutteelliset yhteystiedot ja tiedot sopimusten kestoista
- MAO: HY on voinut arvioida että referenssit eivät kokonaisuutena täytä tarjouspyynnössä asettuja vaatimuksia
- Lopputulos: hankintayksikkö on menetellyt hankintalain mukaisesti

MAO 162/19 Tausta

- Hankinnan kohteena Tesoman viher- ja katualueiden kesä- ja talviylläpitourakka (huom. Palveluhankinta).
- Hankinnan ennakoitu arvo 3.400.000 euroa (alv 0%)
- Hävinnyt tarjoaja on valittanut että voittanut tarjoaja ei täytä tarjouspyynnön vaatimuksia

MAO 162/19 Valittajan perustelut

- Voittajan referenssi ei kelpaa: Referenssi ei ole urakasta, vaan tuntiperusteisesta laskutustyöstä.
- Voittaneen tarjoajan referenssi ei täytä 500.000 väyläneliön vähimmäisvaatimusta.
- Tarjotun henkilön kokemus ei ole riittävä: Ei ole ollut vastaavana työnjohtajana, eikä henkilöllä ole myöskään tarjouspyyntöasiakirjoissa vaadittua tutkintoa.
- Voittaja on ilmoittanut käyttävänsä alihankintaa, mutta ei ole täyttänyt alihankkijasta ESPD:tä

MAO 162/19 Referenssit

- MAO: Vaatimus tarkoittaa että tarjoajan on tullut osoittaa referenssinsä koskevan tarjoajan aikaisempaa kokemusta sisällöllisesti hankinnan kohteena olevan urakan tai palvelun kaltaisista sopimuksista.
- Hankintayksiköllä on hankintapäätöstä tehdessään ollut oikeus luottaa voittaneen tarjoajan tarjouksessaan antamaan selvitykseen siitä että 500.000 väyläneliön vaatimus täyttyy.
- Hankintayksikkö on ilmoittanut tehneensä jälkikäteen väyläneliötarkasteluja ja laskelmia voittaneen tarjoajan referenssin laajuudesta (vaatimus täyttyy)

MAO 162/19 ESPD

- Voittanut tarjoaja on ilmoittanut tarjouksessaan käyttävänsä alihankkijaa (noin 5% kokonaisuudesta)
- Tarjouksen liitteenä olleessa toiminta- ja laatusuunnitelmassa on tarkemmin kuvattu se, mihin tehtäviin alihankkijan henkilöstöä palvelun toteuttamisessa tullaan käyttämään.
- Voittanut tarjoaja vastannut ESPD-lomakkeen II osan C-kohdan edellä mainittuun kysymykseen kieltävästi.
- Päätös: Koska kyseessä ei ole voimavara-alihankkija ei tarvitse toimittaa ESPD:tä
- Lopputulos: Hankintayksikkö on menetellyt hankintalain mukaisesti